

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Non ad omnes Christianos pertinere ministerium publicæ prædica[n]di
uerbum dei, sed ad eos tantum, qui ad illud munus exercendu[m],
potestatem a superioribus suis acceperunt [VII]

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

hac oblectatione adductis. Itaq; ecclesia sancta cum de nouæ legis agit mysterijs atq; ministris: sacerdotes et respondens eis sacrificiū accipit secundū propriā et particularē utriusq; rationē. Lutherus uero cū suis affectis, utrūq; sumit nomē: secundū generalē et pene cōmunē Christianis omnib⁹ significatōnē. Et ergo à sentētia ecclesiastica, tota deerat uia, inca sumēq; illi contranitur.

¶ Non ad omnes Christianos pertinere ministerium publicæ prædicandi uerbum dei: sed ad eos tantū, qui ad munus illud exercendum, potestātē à superioribus suis acceperunt.

Cap. VII.

Tertio deinde loco hac ratione, prædictā suā assertiōnē, quod Christiani omnes sint sacerdotes: fulcire conat⁹ Luther⁹. Ad sacerdotes ecclesiasticos et nouæ legis, potissimum spectat ministeriū docēdi uerbum dei: teste Malachia propheta, cū ait. Labia sacerdotis custodiunt scientiā, et legē requirent ex ore eius: quia angelus dñi exercitūū est. Atqui officiū docēdi uerbum dei: ad oēs promiscue spectat, etiā laicos et mulieres. Siquidē ap̄tus de omnibus loquens Christianis: scribit ad Corinthios. Fiduciā autē talē habemus per Christū ad deū: nō q̄ sufficientes sumus cogitare aliqd à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est. Qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti: nō litera sed spū. Et beatus Petr⁹ ad oēs in Christū credentes, quib⁹ suā dirigit primā epistolā, uerba faciens: ait. Ut uirtutes annuncietis eius q̄ de tenebris uos uocauit in admirabile lumen suū. Rursum & Paul⁹ ad fideles Corinthios uerba dirigens: inquit. Potestis em̄ oēs, p̄ singulos prophetare: ut oēs discant & oēs exhortent⁹. Ad hæc. In euāgelio dictū legim⁹. Est scriptū in prophetis. Erūt oēs docibiles dei: siue docti à deo. & id per spiritū: & uerbū dei. Possunt igit omnes: uerbū dei docere. Deniq; legunt mulieres multæ claruisse spiritu prophético: & ergo authoritatē docēdi habuisse, eāq; plærūq; exercuisse prouinciā. Et quāuis secundū sententiā beati Pauli (inquit) ubi uiri sunt, loquēdi officio fungentes: nō debent mulieres loqui, attamē nullis loquentib⁹ uiris: necesse est ut mulieres loquantur. Sunt igit & mulieres, sacerdotes euangelici: similiter & laici, & in uniuersum oēs Christiani. Hæc Luther⁹. ¶ *Ve*z. adhibēda huic

t 3 cauil.

I.
 ,,
 ,, Mala. 7.
 ,,
 ,,
 ,, 1. Corin. 3.
 ,,
 ,,
 ,, 1. Petri 2.
 ,,
 ,, 1. Cori. 14.
 ,, Ioan. 6.
 ,,
 ,,
 ,, 1. Cor. 14.
 ,,
 ,,
 ,, II.

LIBER SECVNDVS

cauillationi est responsio: admissa propositiōe primo assumpta loco, reijciendam esse eam quæ secundo ponitur ordine, ad omnes scilicet Christianos, etiam mulieres & plebeios: spectare ministerium docendi in propatulo atq; publica concione uerbu dei. Fuit enim ea assertio erronea & improba: in concilio Constantiensi, inter deliramenta **Viclefi**, & **Ioannis Hus** (quorū praua dogmata **Lutherus** hac nostra tempestate pro uiribus exulciat: tanquam in ipsum transierit illoꝝ spiritus, ut quondā **Euphorbi** anima in **Pythagore** corpus cōmigrasse, à **Nasone canis**) merito reprobata & damnata, quemadmodū sufficiens perhibet testimoniū, **Martini** quinti decretū apostolicū: erroꝝ utriusq; modo nominati, articulatim condemnatoriū. Est em̄ supra dicta propositio, scripturæ sacræ penitus aduersa: quæ beati **Pauli** oraculo perhibet, neminē p̄dicandi uerbi dei officium sibi uendicare debere: nisi mittat ab habēte authoritatem designandi alijs eam prouinciam. Quomodo em̄ prædicabunt (inquit **Paulus** de annunciatorib⁹ uerbi dei) nisi mittant: sicut scriptum est. Quam speciosi sunt pedes euangelizantiū pacē: euangelizantiū bona. Vnde & sanctus **Ioannes Baptista**, missus à deo esse affirmat: ad perhibendū annunciatione publica testimoniū de lumine. Et **Christus** dñs noster, oraculo prophetico se missum esse à spiritu dñi contestatus est: ad euangelizandum pauperibus & mansuetis corde. Ipse quoq; apostolis cōmittēs prouinciā annunciandi mundo euangelium regni: ait illis, Ecce ego mitto uos: sicut oues in medio luporū. Et iteꝝ ad eosdē. Sicut misit me pater: & ego mitto uos. Sed neq; **Moyses**, ppli Israēlitici dux fuit & legifer, diuinorūq; explicator preceptorū: ad turbā: nisi prius à deo ad id muneris obeundū missus. Neq; prophetæ sancti, **Esaias**, **Hieremias**, **Ezechiel** & cæteri: suis uaticinijs & recte uiuendi institutis populū palām formarunt: nisi ad ipsum diuino delectu missi. Proinde de pseudoprophetis, qui proprio sensu ac nutū arrogarūt sibi authoritatē uaticinandi, & annunciandi populo uerbu dei: cōqueritur domin⁹ per **Hieremiā** dicens. Non mittebā prophetas: & ipsi currebant. non loquebar ad eos: & ipsi prophetabāt. Itaq; id ex secunda ad **Corinthios** epistola adductum primo loco in obiectione: ad comprobationem refutatę iam propositionis: utpote, qui & idoneos nos fecit ministros noui testamēti. non omnes ge-

nera-

Viclefus.

Euphorbus
Pythagoras.

Roma. 10.

Esaiæ 52.

Ioannis 1.

Lucæ 4.

Esaiæ 61.

Matth. 10.

Ioannis 20.

Exodi 3.

Esaiæ 6.

Hiere. 1.

Ezech. 2.

Hiere. 23.

III.

2. Corin. 3.

neratim Christianos demonstrat nec complectitur: sed ipsum tr̄n apostolū id scribentem, et coadiutores eius in ministerio uerbi dei ac prædicatione euangelij. Paulum aut̄ à deo missum esse ad huiusmodi officium dubitauerit nemo, cū de illo dixerit dominus Ananias. **V**as electionis est mihi iste: ut portet nomen meum corā gentibus & regib⁹ & filijs Israël. De ipso etiam & Barnaba scribit Lucas in actis apostolicis. Et ipsi quidem missi à spiritu sancto abierūt Seleuciam: & inde nauigauerūt Cyprum. ¶ **B**eati uero Petri uerbum, secundo citatum loco: scilicet, ut uirtutes annuncietis ei⁹ qui de tenebris uos uocauit in admirabile lumen suum. non de annunciatione quæ per publicam fiat prædicationem, solum intelligitur: sed & de ea quæ per priuatam fiat ad alterꝝ exhortationē, qua inducatur ad fidem. Atqui secreta illa ad fidē & uirtutē admonitio atq; inductio: nemini hominū est denegata, quin eā facere possit. ut neq; alicui uerita fraterna correctio: quin illam exercent tēpore & loco congruenti. Publica tamen delinquentiū correctio: de qua Paulus ad Timotheū scribit. Peccantes corā omnib⁹ argue: ut & cæteri timorē habeant, ad eos duntaxat pertinet: qui auctoritatem habent & iurisdictionē in eos quos uelint corrumpere. Quod si quis peruicaciter contēdat beatum Petrū inibi facere uerba de annunciatione uerbi dei in publico hominū cœtu & cōfessu: pro illis tunc ibidē loquit, & de illis, ad quos id mun⁹ ex officio designato spectat, & nō in uniuersum de omnibus. cū in nulla unq; lege fuerit omnib⁹ sine discrimine pmissa potestas: propalā annunciādi uerbū dei. ¶ **P**orrò uenerabilis Beda prædictū beati Petri locū exponēs: annunciationē illā uirtutū dei interpretat magnificationē, laudationēq; diuinæ uirtutis, in gratiaꝝ actione pro susceptis beneficijs persoluenda. Ita enim ait. Populus acquisitionis facti sumus in sanguine nostri redēptoris: quod erat quondā popul⁹ Israël redēpt⁹ sanguine agni de Aegypto. Vnde & in sequenti q̄q; uersiculo lo mystice ueteris recordat⁹ historiæ: et hanc etiā nouo dei populo spiritualiter docet implēdā, dicēs. **V**t uirtutes annuncietis ei⁹: q de tenebris uos uocauit in admirabile lumē suū. Sicut em̄ ij q de Aegyp̄tia seruitute liberati sunt p̄ Moysē, carmen triūphale post trāsitū maris Rubri et demersum Pharaonis exercitū dño decantātū: ita et nos oportet post acceptā in baptismo remissionē peccatorū:

Actuū 9.

Actuū 13.

1. Petri. 2.

1. Timo. 5.

Beda.

Exodi 14.

1. Petri 2.

Exodi 15.

LIBER SECVNDVS

torum, dignas beneficijs caelestibus repēdere gratias. Nāq; Aegyptij populum dei affligebāt, quia tenebrae uel tribulationes interpretatur: apte persequētia nos peccata sed in baptifmate deleta, significāt. Liberatio quoq; filiorum Israhel, & ad promissam olim patriam perductio: cōgruit mysterio nostrae redemptiōis, per quā ad lucem supernae māisionis, illustrāte nos ac ducēte Christi gratia, tē-

Exodi. 13

dimus. Cuius lucem gratiae, etiam illa nubis & ignis columna mōstrauit: quae eos & in toto itinere illo à tenebris defendit noctium, & ad promissas patriae sedes inerrabili calle perduxit. Hæc Beda. Ex quo quidem datae propositionis sensu, admodum accommodo rei propositae, & à glossa ordinaria circa eundem epistolae beati Petri locum etiā assignato: nequaquā cōficere queat Lutherus, eē datam omnibus etiam laicis sine discrimine facultatem annūciādi

III.

1. Corin. 14

in publica ad populū declamatione uerbū dei, ut p̄tendit. ¶ Porro ex beati Pauli sentētia, in prima ad Corinthios epistola cōscripta, q̄ tertio afferē loco in hac obiectiōe: aliud nihil recte p̄t colligi, q̄ omnes qui p̄phetiae donū acceperūt: posse p̄ singulū quēq; atq; singulatim p̄phetare, sacramq; scripturam interpretari. ut per huiusmodi explanatiōem diuinarum literarum, omnes qui assunt in ea corona & coetu: discant intelligentiam sanā sanctae scripture, et pia exhortatione incitētur ad studium pietatis ac uirtutum. Non ergo illic Paulus de p̄dicatorib⁹ loquitur: sed prophetis, id est sacrae scripturae interpretibus, & qui à deo gratiā & donū interpretatiōis sermonū acceperūt. Neq; ibidē p̄phetare, perinde ualeat atq; uerbū dei in publico auditorio proferre: siue p̄dicare populo euāgelium Christi, sed tātū designat interpretari & exponere scripturā diuinā; per quam interpretatiōē & uniuersim & singulatim possunt omnes qui assistūt aedificari in sana doctrina & sacra admonitiōe. Quocirca ex eo Pauli uerbo nō potest Lutherus apte suum cōficere p̄positū. Nō enim si id datū est & indultū ut discant omnes & exhortētur, id est accipiāt ab alijs exhortationem ad bonum: collegerit ipse probe, & id cōcessum esse, quod doceāt omnes uerbum dei publica euāgelij annūciatiōe, atq; alios exhortētur in frequēti & numeroso auditorū coetu. Discere enim, uel omnīū est; docere uero, paucorū & ad id designatorū. ¶ Eundē in

V.

Ioan. 5.

modū ex illo uerbo euangelico, erūt oēs docibiles dei, quarto loco in me.

in medium producto ab aduersario, nihil colligi potest aliud nisi
 qd omnes demū à deo euadēt docti, & sanctis fidei mysterijs insti-
 tuti. quemadmodum per **Esaiā** prophetam promiserat dominus: **Esaiā. 54**
 dicens. **Ponam omnes filios tuos: doctos à domino. Dicuntur em̄**
docibiles dei: qui dociles sunt & suasibiles, atq; ita animo dispositi:
 ut facile doceatur à deo. & omnibus qui obstaculū nō obiecerint,
 eo prophetico oraculo promittitur doctrina fidei: à deo tanq; p̄ce-
 ptore & magistro percipienda. **Hunc quidem dictæ propositionis**
sensum assignat Chrysostrō, homelia quadragesima quinta su-
 per **Ioannem:** his uerbis. **Vides fidei dignitatem: quod non ab ho-**
minibus neq; per hominē, sed per ipsum deum ea imbuendi sunt.
Idcirco ut fidem uerbis suis compareret: eos ad prophetas relegat.
Nam si erunt omnes docibiles dei: quare aliqui non credūt? Quo-
niam hoc: de pluribus dictum est. & præterea illud propheticum:
omnes uolentes significat. Magister enim omnibus proponitur:
paratus ad docendū & cōmunicandum doctrinam suā. Et paulo
post eodem loco. Quid autē: qui antehac fuerūt: nunquid docibi-
les erant dei: quid hoc in loco eximiū est? Quod tunc p̄ homines,
res diuinas docebantur: nunc per unigenitum & spiritū sanctum.
Hæc Chrysostrōmus. Cui respondet, quantū ad cōformitatē in-
telligētiae, & beatus Augustinus: ita super Ioannē, prædictum lo-
cum exponens, & in Christi persona loquens. Quare hoc dixit? O Augustinus
Iudæi, pater uos non docuit: quomodo me potestis agnoscere?
Omnes regni illius homines: docibiles erant dei, nō ab hominib⁹
audiēt. Et si ab hominibus audiunt: tamē quod intelligūt intus da-
tur, intus coruscat, intus reuelatur. Quid faciūt homines: forinsec⁹
annūciantes? Quid facio ego modo: cū loquor? Strepitum uerbo-
rū ingero auribus uestris. Nisi ergo reuelet ille qui intus est: quid
dico uel quid loquor? Hæc Augustinus. Erunt itaque omnes do-
cibiles dei: id est docebuntur à deo arcana fidei. Quod maxime cō-
pletum est: quando per spiritum sanctum totus mundus fidem e-
doctus est. Sed quis ex hoc recte subintulerit: idcirco omnes posse
exercere ministerium annunciandi uerbum dei in propatulo, &
coram magna hominum frequentia: is nimirum solus: qui idem
esse putat docere alios & ab alijs doceri, neque p̄pendit haud ma-
gni esse negocij: precario doctrinam ab alio percipere, idq; ad oēs
 u p̄miscue

LIBER SECVNDVS

promiscue pertinere, arduum uero & factu difficile opus esse: doce
 re alios, & nō solis id congruere, qui insigni pollēt doctrina pariter
 & docendi autoritate. ¶ Deniq; quod de mulierib; asserti postre
 mo **Lutherus**, spiritu pphetico illustratis, & suo tēpore magna au
 thoritate insignitis: nō cōuincit id ipsum quod molit astruere. Nā
 illæ propter hāc claritudinē & prophetici doni pstantiā: nō habue
 runt protinus publicā docēdi uerbū dei, puinciā. Neq; enim **Del**
 bora nec **Olda**, pphetissa, nec sancta illa uidua **Anna** octagenari
 am supergressa ætatem, legūtur pdicasse populo uerbū dei: sed tā
 tū ea quæ suggestit illis spiritus domini, pdixisse. Et si quæ earum
 aut in ueteri aut nouo testamēto ex singulari prærogatiua id exer
 cuerunt opus pdicandi toti multitudini uerbū dei: illę à spiritu san
 cto loquēte in ipsis & per ipsas, missæ sunt ad illud munus exercē
 dum: speciali quodā dono. Verum priuilegia paucorū: nō sunt in
 communē legem trahenda. Insuper mulieres ipsas in publico con
 fessu atq; cōuentu multorum docere posse uerbum dei, ut cōtēdit
 deinde **Lutherus**: plane aduersatur sententiæ **Pauli**, dicentis in pri
 ma ad **Corinthios** epistola. **Mulieres in ecclesiis taceant**. non em̄
 permittitur eis loqui: sed subditas esse, sicut & lex dicit. Siquid au
 tē uolunt discere: domi uiros suos interrogēt. Turpe est enim mu
 lieri loqui in ecclesia. Et ne quis id tanq; humanū placitū paruifā
 ciat aut aspernetur: subiungit eodē loco apostolus, Si quis uideatur
 propheta esse aut spiritualis: cognoscat quæ scribo uerbis, quia dñi
 sunt mandata. Eandē quoq; comprobatur sententiā in prima ad **Ti**
 motheum epistola: dicens. **Mulier in silentio discat**: cū omni subie
 ctione. Docere autem, mulieri nō permitto: neq; dominari in uirū,
 sed esse in silentio. Suffragatur etiam eidem sententiæ decretū il
 lud concilij **Carthaginensis**: quod uicesimatertia distinctione, cap.
 mulier, sic adducitur. **Mulier quāuis docta & sancta**: uiros in cōue
 tu docere nō præsumat. **Laicus** autē præsentibus clericis, nisi ipsis
 rogātibus: docere nō audeat. Et illud itidem **Leonis** papæ uerbū:
 quod decimasexta quæstione prima, cap. adijcimus. assertur. Præ
 ter dñi sacerdotes nullus audeat pdicare: siue monachus siue laicus
 ille sit, qui cuiuscūq; scientiæ nomine gloriē. Demū & illud uerbū
Ambrosii, quod tricesimatertia quæstioe quinta, cap. mulierē. ci
 tatur: eandē corroborat apostolicā assertionē, **Mulierē** (inquit) cō
 stat

Judicij. 4
 4. Regū. 22
 Luca. 2

1. Corin. 14
 Gen. 3

1. Timo. 2

Leo papa

An. brosius

stat subiectâ dñio uiri sui esse. nec docere potest nec testis esse, nec fidem dare nec iudicare. Ex quib⁹ omnibus cõstat: q̄ inualida est hæc tota Lutheri obiectio. Demũ ex ijs quæ à quarto p̄sentis libri cap. in hũc usq; locũ sunt adducta, dilucidũ euadit: q̄ iẽpta sit & impia Lutheri assertio, secũdo eius dicto supra annotato circa hui⁹ libri principiũ, cõprehensa: atq; plurimarũ in proximis quatuor capitibus confutata.

¶ Nõ esse abrogandã missam priuatã: nec solis diebus dñicis celebrãdũ esse mysteriũ missæ, ut contendit Lutherus contra ecclesiasticum institutum.

Cap. VIII.

Dinceps aperiendũ hoc loco occurrit: q̄ absurda & irrationabilis sit illa celebrãdæ missæ lex & ratio, quã Lutherus sua ip̄ius autoritate (ne dicã temeritate) toti p̄scribere tẽtat ecclesiæ: in tertio eiusdẽ dicto, circa libri hui⁹ exordiũ explicato. Quo qdẽ cẽset abrogandã esse omnẽ missam priuatã: & solis dieb⁹ dñicis celebrandã missam publicã, ad quã cõueniãt fideles, sacrãq; dñici corporis cõmunionẽ p̄cipiant: iuxta imitationẽ (ut ait) primitiuæ ecclesiæ, ordinatiõisq; apostolicę. ¶ Enimvero si sustollatur prorsus missa priuata: nullo unq; tẽpore liceret sacerdotibus secularibus priuatis & pastoralẽ curã minime gerentibus, sed nec uiris religiosis in domibus monasticis offerre deo sacrificiũ in missæ celebratione, quod nõ habeãt alicuius ecclesiæ parochialis administrationẽ: cuius populo publicã celebrent missam, & eucharistiæ sanctæ tradãt participationẽ. Quocirca quãtauis serueat deuotiõẽ aut syncæro in deum affectu sacerdos priuatus in seculo subsistens: quãtacũq; etiã uitæ puritate, abstinẽtia, sobrietate emineat regularis disciplinę obseruãtissim⁹, religiosus in austeritate mõastica: nullo unq; anni die licere huic & illi sacrificare hostiã laudis, & sacrosanctã eucharistiã cõsecrare, nec in ipso quidẽ die festo paschæ nec p̄tecostes nec natiuitatis dñicæ: q; materiã nec ille nec hic habeat celebrãdæ missæ publicæ. Sed quis has æquo p̄feret animo meras insanias? Quid oro prodesset illis collat⁹ ordo sacerdotij: cuius nõquã possent munus p̄cipuũ exequi? Quid deniq; extruerẽtur altaria in cœnobijs, monachorũq; tẽplis: super quæ nunq; possẽt à quopiã monasticæ professionis cultore imponi hostia salutatis immolanda deo?

u 2 ¶ Sed